

ZPRÁVY

ŘÍZENÍ VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ V EVROPĚ

Politika, struktury, financování a akademičtí pracovníci

V rámci Lisabonského procesu a vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání je modernizace vysokého školství jednou z hlavních priorit řídicích pracovníků na národní i evropské úrovni.

Tato nová publikace Eurydice sleduje různé aspekty řízení vysokého školství: jeho strukturu, financování a řídicí mechanismy v souvislosti s veřejnými fondy, s autonomií při získávání a využívání financí ze soukromých zdrojů a s personálním řízením.

SMĚREM K VYŠŠÍMU ZAPOJENÍ VNĚJŠÍCH AKTÉRŮ

Hlavní osobou odpovědnou za strategické plánování, rozvoj, organizaci, řízení a hodnocení vysoké školy je zpravidla její nejvyšší výkonný představitel. Toho většinou vybírají interní orgány školy, i když zhruba v jedné třetině zemí ho do funkce jmenuje orgán externí: ministr nebo hlava státu.

Ve většině zemí vysoké školy zavedly dohlížecí orgán, který je složený především ze zástupců průmyslu, obchodu a občanské společnosti. Jeho hlavním úkolem je chránit zájmy školy a zajišťovat, aby tato škola fungovala v souladu se zákony a vyhláškami.

Asi v patnácti zemích jsou externí aktéři zastoupeni i v řídicím orgánu vysoké školy, který odpovídá za dlouhodobé strategické plánování.

Řecko a Rumunsko jsou jediné země, kde v řídicím orgánu školy nejsou externí aktéři zastoupeni.

FINANČNÍ AUTONOMIE VYSOKÝCH ŠKOL

Pouze pět zemí¹ přiděluje veřejné finance školám podle rozpočtových kategorií, které musí být přísně dodržovány. V dalších zemích existují globální dotace, ale v některých zemích střední a východní Evropy a v Belgii a ve Francii musí školy respektovat svá vlastní rozpočtová pravidla, která byla schválena správními orgány. V ostatních zemích je finanční autonomie vzhledem ke globálním dotacím ustálenou praxí.

Téměř všechny země používají normativní financování, jímž určují výši veřejných financí, které vysoké školy dostávají. Obvykle vycházejí z kritérií založených na vstupních údajích (na počtu registrovaných studentů atd.), často v kombinaci s výkonnými ukazateli.

K usměrňování strategie rozvoje vysokých škol používají centrální orgány doplňkové finanční mechanismy. Tak je tomu v případě výzkumných projektů spojených s celostátními prioritami nebo víceletých výkonných smluv, jež v některých zemích tvoří výraznou část veřejného financování, ne-li celou, jak je tomu v šesti zemích².

¹ Bulharsko, Česká republika (vyšší odborné školy – úroveň ISCED 5B), Řecko do 2007/2008, Kypr, Lotyšsko do 2009.

² Tak je tomu ve Francii, Lucembursku, Rakousku, Rumunsku, Finsku a na Islandu.

SOUKROMÉ FINANCOVÁNÍ: V RŮZNÝCH ZEMÍCH JE ODLIŠNÁ AUTONOMIE

Hlavním povoleným zdrojem soukromého financování jsou **dary** a **dědictví** od soukromých osob, **partnerství** v rámci výzkumných kontraktů mezi vysokými školami a soukromými smluvními partnery a **poplatky za služby**. V pěti zemích³ mají školy vysoký stupeň autonomie při zakládání obchodních společností, investování a půjčování peněz. Bulharsko, Slovensko a severské země (kromě Dánska) ale tyto tři způsoby získávání financí ze soukromých zdrojů značně omezují.

Převážná část evropských zemí vysoké školy při hledání soukromých zdrojů podporuje. Nejběžnějším způsobem jsou úlevy na daních pro donátory a soukromé partnery. Pomoc – zvláště finančního charakteru – pro partnerství se soukromými podniky a regulační rámec, který opravňuje školy vlastnit práva na intelektuální vlastnictví z výsledků výzkumu, lze nalézt asi v deseti zemích.

Regulační rámec, který školám dává právo intelektuálního vlastnictví k výsledkům výzkumů, jichž dosáhli jejich zaměstnanci, i možnost zakládat obchodní společnosti – někdy jen za určitých podmínek – a podporovat partnerství se soukromým sektorem v oblasti výzkumu, a to především prostřednictvím přímého financování, mají pouze země Vlámské společnosti Belgie, Francie, Finsko a Spojené království.

AKADEMIČTÍ PRACOVNÍCI

Ve většině zemí existuje model, kdy stát reguluje definici pracovních kategorií a jim odpovídající kvalifikační předpoklady. Naopak se zdá, že způsob přijímání zcela závisí na dané instituci. Vysoká či dokonce úplná autonomie v celém procesu existuje v pěti zemích⁴. Ve velké většině zemí je zaměstnavatelem akademických pracovníků zcela jasně daná instituce.

Zdroj: URL: <<http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/commonpressdos/PR091CS.pdf>>

³ Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Rakousko a Rumunsko. Situace v Irsku, ve Slovinsku a ve Spojeném království je obdobná, ale úřady přesně stanovily postupu pro využívání půjček.

⁴ Česká republika, Řecko, Nizozemsko, Slovinsko a Spojené království.

UNIVERZITA PALACKÉHO UDĚLILA ČESTNÝ DOKTORÁT SPOLUAUTORŮ DOKUMENTU MAGNA CHARTA UNIVERSITATUM

Na návrh Vědecké rady Filozofické fakulty rozhodla Vědecká rada Univerzity Palackého v Olomouci o udělení čestného titulu doctor honoris causa (dr.h.c.) profesoru Fabio Roversi Monacovi, emeritnímu rektoru Boloňské univerzity a spoluautoru dokumentu Magna Charta Universitatum. Slavnostní promoce proběhla v úterý 21. října v 11 hodin v slavnostním sále arcibiskupského paláce.

Motivy, které vedly k myšlence udělit profesoru Fabio Roversi Monacovi čestný doktorát, shrnul Josef

Jařab, profesor Filozofické fakulty a emeritní rektor Univerzity Palackého v Olomouci:

„Celý rok si připomínáme, že máme v české historii několik „osmičkových“ výročí a je jistě správné, že si je připomínáme – některá s radostí, jiná spíše se smutkem. Ale „osmičkový“ rok má i svůj širší kontext, a to přímo celoevropský. Na podzim roku 1988 si nejstarší evropská univerzita v italské Boloni připomínala 900 let od svého založení a při té příležitosti pozvala stovky rektorů, aby přijeli podepsat